

KOMISJONI RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2021/1007,**18. juuni 2021,****millega muudetakse rakendusmäärust (EL) 2018/274 veinisektori isotoopanalüüside andmepanga ja kontrollide osas**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008, (¹) eriti selle artikli 89 lõiget 6,

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu veinisektoris esineb väga palju pettusi, kuna suurem osa liidu toodangust põhineb sertifitseeritud kvaliteedikavadel, nimelt kaitstud päritolunimetustel (KPN) ja kaitstud geograafilistel tähistel (KGT), millega tunnustatakse kvaliteettooteid ja mis aitavad tootjatel oma tooteid paremini turustada. Peamised oletatavad rikkumised on seotud päritolu omastamisega, näiteks vähemväärtusliku veini tahtliku ja ebaseadusliku turustamise ja märgistamisega kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinina või veini ebaseadusliku lahjendamisega või veinile suhkru lisamisega. Pettuste majanduslik mõju liidu veinisektoris on hinnanguliselt 1,3 miljardit eurot aastas, mis moodustab 3,3 % liidu veinisektori müügist. Lisaks ilmsele otsesele majanduslikule mõjule, mida sellised pettused veinisektorile avaldavad, on veinisektori maine kahjustamise oht veelgi suurem juhul, kui suure pettusejuhtumi tulemusena kaotavad tarbijad usalduse ja kehtestatakse kaubanduspiirangud, mis kahjustab liidu veinisektori üldisi huve.
- (2) Sellest tulenevalt on vaja tõhustada ja tugevdada pettustevastast võitlust liidu veinisektoris, eelkõige seoses komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2018/273 (²) artiklis 39 osutatud isotoopanalüüside andmepanga toimimisega ning sellega seotud kohustuste koordineerimisega liikmesriikides ja Euroopa veinisektori kontrolli referenttskeskusega (edaspidi „ERC-CWS“). See aitab kaasa komisjoni strateegiale „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (³). Eelkõige aitab see kaasa ühe prioriteedi saavutamisele, milleks on võitlus toidupettuse vastu toiduainete tarneahelas, milles kutsutakse komisjoni konkreetselt üles tõhustama võitlust toidupettuse vastu, et pakkuda ettevõtjatele võrdsed tingimused ning tugevdada kontrolli- ja täitevasutuste volitusi.
- (3) Isotoopanalüüside andmepanga eeskirjad ja kontrolli käsitlevad erisätted on sätestatud komisjoni rakendusmääruses (EL) 2018/274 (⁴). Isotoopanalüüside andmepanga sisu on vaja kohandada, et see kajastaks paremini liidu veinisektori tegelikku olukorda. Võttes arvesse liidu viimase viie aasta keskmist veinitoodangut, on kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise saanud veinide osakaal pidevalt kasvanud, ulatudes üle 60 % kogutoodangust. Turustusaastal 2019/20 oli turuosa peaaegu 70 %. Seetõttu ja võttes arvesse, et kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinid on suuremas pettuseohus, on vaja sätestada, et andmepanka tuleks kanda suurem osa kõnealustest veinidest; praegu on selliste veinide osakaal 40 % kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide koguarvust liidus.

(¹) ELT L 347, 20.12.2013, lk 549.

(²) Komisjoni 11. detsembri 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2018/273, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 viinapuude istutuseks antavate lubade süsteemi, istandusregistri, saatedokumentide ja sertifitseerimise, sissetulevate ja väljaminevate kaupade registri, kohustuslike deklaratsioonide, teavituste ja teabe avaldamise osas, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 asjakohase kontrolli ja karistuste osas ning millega muudetakse komisjoni määrusi (EÜ) nr 555/2008, (EÜ) nr 606/2009 ja (EÜ) nr 607/2009 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 436/2009 ja komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/560 (ELT L 58, 28.2.2018, lk 1).

(³) COM/2020/381 final.

(⁴) Komisjoni 11. detsembri 2017. aasta rakendusmäärus (EL) 2018/274, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 rakenduseeskirjad viinapuude istutuseks antavate lubade süsteemi, sertifitseerimise, sissetulevate ja väljaminevate kaupade registri, kohustuslike deklaratsioonide ja teadete kohta, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad asjakohaste kontrollide kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks komisjoni rakendusmäärus (EL) 2015/561 (ELT L 58, 28.2.2018, lk 60).

- (4) Viinamarjadest proovide võtmine ning isotoopanalüüside andmepanga jaoks vajalike andmete saamiseks vajalikud toimingud ja analüüsid nõuavad suurt ressursside hulka, mis võib põhjustada viivitusi nende andmete esitamisel. Õigeaegse ja täieliku teabe esitamise raskuste ületamiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud otsustada, et kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide tootmiseks kasvatatavate viinamarjade proove võib võtta kaitstud päritolunimetust või kaitstud geograafilist tähist haldav üksus koostöös määratud laboritega, kui määratud laboritel ei ole piisavalt vahendeid ise proovide võtmiseks. Nende asutuste, ERC-CWSi ja liikmesriikide määratud laborite vaheline koostöö on väga oluline võitluses pettustega, mis mõjutavad suurema osa liidu veinitoodangust moodustavaid kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veine.
- (5) Puuduvad isotoopandmed ja mittetäielikud andmekogumid võivad põhjustada viivitusi või isegi nurjata veinipettuse kahtluse juhtumite uurimise tulemusi, mille tagajärjel võidakse turule lasta võltsitud veini. Andmete puudumine ei ohusta mitte ainult liidu veinide mainet, vaid võib mõjutada ka kohaldatavate aktsiisimaksude suurust. See tekitab ohu, et valesi märgistatud veinikategooriad kuuluvad maksustamisele. Seepärast on vaja parandada isotoopanalüüside andmepanka käsitlevat kehtivat õigusraamistikku, et tagada selle ajakohastamine teatava ajavahemiku jooksul ning pakkuda seeläbi paremat kaitset pettuste eest liidu veinisektoris. Võttes arvesse mõnes liikmesriigis esinevaid ülesannete jaotumisega seotud probleeme, on vaja selgitada ka seda, millistel asjaomastel pooltel on õigus proovidele ja toimikutele juurde pääseda.
- (6) Et parandada veinipartiiga seotud pettusekahtluste uurimise korda, tuleks kehtivaid eeskirju tõhustada. Tuleks kehtestada tähtajad, mille möödumisel tuleb selle territooriumi pädevale asutusele, kus mahalaadimiskoht asub, esitada kogu asjakohane teave, mis on vajalik, et kontrollida, kas kahtlusalune vein vastab veinisektoris kehtivatele liidu eeskirjadele. Uurimismenetluse eri etappide eest vastutavate üksuste rolli tuleks täiendavalt selgitada.
- (7) Isotoopmõõtmise andmekogumeid ja nendega seotud isotoopanalüüside andmepanga tulemusi ei avalikustata. Selle põhjuseks on asjaolu, et sellise teabe avalikustamine annaks teavet petturitele, kes võiksid seda oma huvides kasutada. Lisaks kahjustaks sellise teabe väärkasutus teatavate veinide mainet. Siiski peaks olema võimalik avalikustada mõned anonüümseks muudetud andmed pettusejuhtumite kohta, avaldades aastaaruande, mis sisaldab veinisektori kontrollide kõige olulisemaid tulemusi andmepanga kasutamise põhjal. Seepärast tuleks täiendavalt täpsustada aastaaruande koostamisega seotud eeskirju.
- (8) Vaadis veetavate veinitoodete kontrollimisel ja järelevalvel on esineb rohkem probleeme, kuna selliste toodete puhul on pettused tõenäolisemad kui märgistatud villitud toodete puhul, mis on lisaks varustatud ühekorrasulguriga. Seega juhul, kui pädevat asutust ei teavitata õigeaegselt arvutisüsteemi või teabesüsteemi kaudu vaadis veetavate veinitoodete saadetise saabumisest, tuleks võtta meetmeid tagamaks, et mahalaadimiskoha pädeval asutusel on võimalik teha vajalikud kontrollid enne, kui toode saaja ruumidest välja viiakse. Kui pädev asutus otsustab sellist kontrolli mitte teha, peaks kaubasaajal olema lubatud toode viivitamata oma valdustest välja saata.
- (9) Seepärast tuleks rakendusmäärust (EL) 2018/274 vastavalt muuta.
- (10) Käesoleva määrusega ettenähtud meetmed on kooskõlas põllumajandusturgude ühise korralduse komitee arvamusega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Rakendusmäärust (EL) 2018/274 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 27 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Delegeeritud määruse (EL) 2018/273 artiklis 39 osutatud isotoopanalüüsi andmepanga loomiseks tagavad liikmesriigid, et värsketest viinamarjadest võetavad proovid, mida liikmesriikide määratud laborid peavad analüüsima, võetakse, töödeldakse ja tehakse veiniks vastavalt käesoleva määruse III lisa I osas sätestatud juhistele.“;

b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Igal aastal andmepanga jaoks võetavate proovide arv on sätestatud III lisa II osas. Valimi koostamisel arvestatakse viinamarjaistanduste geograafilist asukohta III lisa II osas loetletud liikmesriikides ja kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide osakaalu liikmesriigi või piirkonna kohta. Igal aastal võetakse vähemalt 25 % proovidest samadelt katselappidelt kui eelmisel aastal.“;

c) lisatakse järgmine lõige:

„3a. Liikmesriigid võivad vajaduse korral otsustada, et kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide tootmiseks kasvatatavate viinamarjade proove võib võtta kaitstud päritolunimetust või kaitstud geograafilist tähist haldav üksus. Sellisel juhul kooskõlastavad proovide võtmist liikmesriikide määratud laborid vastavalt III lisa I osa A jaotises sätestatud juhistele.“;

d) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Laborid esitavad kogutud andmed ja analüüsiaruande koopia koos analüüside tulemuste ja tõlgendamisega ning kirjelduslehe koopia elektrooniliselt ERC-CWSile hiljemalt viinamarjade korjamisele järgneva aasta [31. oktoobril].“;

e) lõike 7 punkt e asendatakse järgmisega:

„teevad toimikud asjatu viivituse ja kuluta kättesaadavaks isikutele, kes koostasid toimikutes sisalduva teabe, et oleks võimalik parandada kõik ebatäpsused.“

2) Artiklit 28 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Analüüside andmepangas oleva teabe edastamine juhul, kui kahtlustatakse liidu veinisektori eeskirjade rikkumist“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Kui see on nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel teaduslikul, statistilisel, kontrolli- või kohtulikul eesmärgil vajalik, võib lõikes 1 osutatud teabe, kui see on esinduslik, teha taotluse korral kättesaadavaks liikmesriikide määratud pädevatele asutustele, et tagada liidu veinisektori eeskirjade järgimine, ja liikmesriikide kohtutele. Seda teavet kasutatakse üksnes eesmärgil, milleks seda taotletakse, ja seda käsitatakse konfidentsiaalsena.“;

c) lisatakse järgmine lõige:

„2a. Kui liikmesriigis tehakse kontroll, mille jaoks on vaja võrdlusandmeid teises liikmesriigis toodetud veiniga seotud isotoopanalüüside andmepangast, palub liikmesriigi pädev asutus ERC-CWSil võtta kahtluse kontrollimiseks ühendust selle liikmesriigi määratud laboriga, kus uurimisalune vein on toodetud, kasutades selleks kõiki kättesaadavaid asjakohaseid andmeid. Kõnealune määratud labor kontrollib ühe kuu jooksul alates taotluse saamisest, kas kõnealune vein vastab liidu veinisektori eeskirjadele. Kui sellest tähtajast ei ole võimalik nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel kinni pidada, teavitab määratud labor sellest ERC-CWSi ja seejärel ERC-CWS:“

i) võtab kõnealuse veiniga seotud asjakohased isotoopmõõtmise võrdlusandmed isotoopanalüüside andmepangast ja esitab need taotluse esitanud asutusele või

- ii) kui asjakohaseid isotoopmõõtmise võrdlusandmeid ei ole võimalik isotoopanalüüside andmepangast välja võtta, kuid nõutud proovid tehakse taotluse korral ERC-CWSile kättesaadavaks, annab taotluse esitanud asutusele analüütilist tuge, sealhulgas kõnealuse veiniga seotud asjakohaste isotoopmõõtmise andmete tulemused

ühe kuu jooksul alates hetkest, mil selgub, et algsest tähtajast ei ole võimalik kinni pidada. Mõlemal juhul tõlgendatakse asjakohaseid isotoopmõõtmise andmeid ja esitatakse need hiljemalt kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil selle liikmesriigi pädev asutus, kus kahtlusalune vein on toodetud, taotluse kätte sai.“;

- d) lisatakse järgmine lõige:

„4. ERC-CWS avaldab anonüümselt aastaaruande lõigete 1 ja 2 kohaselt saadud taotluste peamiste tulemuste ning liikmesriikide poolt nende territooriumil tehtud kontrollide peamiste tulemuste kohta, kasutades isotoopanalüüside andmepanka. ERC-CWS tagab, et see aruanne ei sisalda tundlikku äriteavet. Nendest leidudest teatatakse ERC-CWSile enne aruandeperioodile järgneva aasta märtsi lõppu ning ERC-CWS avaldab aruande kahe kuu jooksul.“;

- e) lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 32a

Pakendamata veinitoodete kontroll

Kui imporditakse pakendamata veinitooteid, mis ei ole hõlmatud delegeeritud määruse (EL) 2018/273 artikli 14 lõikes 1 osutatud arvuti- või teabesüsteemiga, võib mahalaadimiskoha liikmesriigi pädev asutus kontrollide võimaldamiseks taotleda, et pakendamata veinitoodete saadetiste saajad hoiaksid neid saadetisi mahalaadimiskohas oma valdustes kuni 10 tööpäeva. Kaubasaajad ei läheta, ei paiguta ümber ega käitle saadetist, millest pädev asutus on kõnealuse ajavahemiku jooksul proovi võtnud, enne kui neid on teavitatud kontrolli tulemustest.

Kui pädev asutus otsustab kõnealust saadetist mitte kontrollida, lubab ta kaubasaaja taotluse korral lähetada saadetise enne esimeses lõigus osutatud ajavahemiku lõppu.“

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub seitsmendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 18. juuni 2021

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN